

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/biografie/1918-1939/kadra/s-t/tadeusz-juliusz-tabaczy/24356.Tadeusz-Juliusz-Tabaczynski.html>
2023-02-01, 06:19

Tadeusz Juliusz Tabaczyński urodził się 22 marca (3 kwietnia) 1896 roku (w niektórych dokumentach 1897 roku) w Koluszkach, w województwie łódzkim¹. W rodzinie Stanisława i Izabeli z d. Wołczyńska. Jego ojciec pracował jako urzędnik na Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, a dziadek Jan w czasie powstania w 1863 roku służył w oddziale Mirosławskiego i zmarł na katordze.

Do 1914 roku ukończył 6 klas w Gimnazjum Prywatnym im. Jarosława Dąbrowskiego w Piotrkowie, kolegując się tam z Stefanem Roweckim i należąc do Koła Gimnastycznego, związanego z Krakowem. We wrześniu 1914 roku zgłosił się do ppor. Chęcińskiego w Myszkowie, który był emisariuszem i podlegał Michałowi Sokolnickiemu. Działał jako kurier, przewożąc bibułę i pocztę. Od połowy lutego przez miesiąc czasu 1915 roku przechodził przeszkolenie w oddziale wywiadowczym kpt. Świętopełka w Zagórzcu, potem od 20 marca 1915 roku do 17 lipca 1917 roku brał udział jako szeregowiec w patrolu bojowym, następnie pełnił obowiązki dowódcy sekcji w 1 kompanii 5 batalionu 5 pułku piechoty I Brygady Legionów. Za dwuletnią służbę w Legionach Polskich otrzymał pamiątkową odznakę 5 Pułku Piechoty nr 65 nadaną 18 września 1918 roku. Brał udział w całej kampanii Brygady z trzymiesięczną przerwą w czasie pobytu w szpitalu.

Od 17 lipca 1917 roku do 14 lipca 1918 roku był internowany w Szczypiornie, awansowany został do stopnia starszego strzelca. W lipcu 1918 roku został zwolniony i zgłosił się do Polskich Sił Zbrojnych (Polnische Wehrmacht) w Ostrowiu Mazowieckim. Otrzymał przydział do 5 kompanii 1 pułku piechoty I skierowany został do szkoły podoficerskiej. Tu nawiązał kontakt z POW w Częstochowie. W dniu 10 listopada brał udział w rozbrajaniu Niemców w Warszawie, po czym został wcielony do 5 kompanii 7 pułku piechoty jako kapral, a w końcu grudnia 1918 roku już jako instruktor w stopniu plutonowego odkomenderowany do kompanii szkolnej w 32 pułku piechoty w Ciechanowie.

Od 1 kwietnia 1919 roku służył w 33 pułku piechoty w Łomży, jako sierżant, a od 1 sierpnia 1919 roku mianowany został do stopnia podporucznika i pełnił obowiązki dowódcy plutonu w 10 kompanii, a później obowiązki dowódcy w 9 kompanii. W składzie 33 pułku piechoty wziął udział w całej kampanii wojennej w 1920 roku. We wrześniu 1920 roku został awansowany do stopnia porucznika i objął dowództwo 2 kompanii w tym samym pułku. W połowie maja 1921 roku odszedł do Trzeciego Powstania Śląskiego, do III pułku katowickiego jako doradca techniczny na froncie. W powstaniu walczył pod Górą Św. Anny i pod Strzelcami². Po powrocie z powstania w lipcu 1921 roku objął obowiązki dowódcy 1 batalionu, a później dowództwo 2 kompanii w 33 pp.

W okresie międzywojennym służył w 33 pułku piechoty. Awansowany został do stopnia kapitana w 1923 roku. W latach 1928-1929 odkomenderowany został do Szkoły Podchorążych Piechoty w Ostrowi Mazowieckiej-Komorowo. W dniu 1 stycznia 1931 roku otrzymał stopień majora i przyjął dowództwo batalionu w 85 pułku piechoty w Nowej Wilejce. Od 1936 roku był wykładowcą w Centrum Wyszkożenia Piechoty w Rembertowie i tam otrzymał awans do stopnia podpułkownika.

W 1938 roku został wyznaczony na stanowisko komendanta Centralnej Szkoły Podoficerów KOP w Osowcu. Przed wybuchem II wojny światowej na bazie szkoły został zmobilizowany 135 pułk piechoty w ramach 33 DPRez., którego obowiązki jako dowódca pełnił osobiście. Pułk obsadził odcinek frontu „Osowiec” i „Wiznę”. W dniach 2/3 września 1939 roku 1 batalion 135 pp wykonał wypad bojowy na m. Prostki. Do 12 września utrzymywany był odcinek Osowiec, chociaż 10 września padł już odcinek Wizna. Po otrzymaniu rozkazu o wycofaniu pułku na południe i przejazdu do m. Równo Pułk starał się dotrzeć do Warszawy, w rezultacie włączony został do Grupy gen. Klebeerga. Pułk został rozwiązany 6 października 1939 roku bez udziału w ostatniej bitwie września.

Ppłk Tabaczyński po przedarciu się do Warszawy, nawiązał pracę konspiracyjną na terenie Okręgu Warszawskiego. Pełnił obowiązki emisariusza w rejonie Ciechanowca. W sierpniu 1940 roku objął komendę Inspektoratu ZWZ Płońsk-Ciechanów. Przebywał głównie na terenie Warszawy, ale również i w terenie. Używał pseudonimów - Grabowski, Mazur, Kurp.

W marcu 1943 roku został przeniesiony do Obszaru Lwowskiego i objął stanowisko komendanta Inspektoratu Lwów-miasto i jednocześnie zastępcy komendanta Okręgu.

W dniu 10 sierpnia 1943 roku został aresztowany we Lwowie. Więziony był w obozach: Oświęcimiu, Buchenwaldzie, Gross-Rosen następnie Mittelbau-Dora, Bergen-Belsen. W obozach nie przestawał pracy konspiracyjnej, od stycznia 1944 roku był dowódcą obozowej organizacji konspiracyjnej.

15 kwietnia 1945 roku został uwolniony przez wojska kanadyjskie, do kwietnia 1946 roku przebywał w szpitalu jako ciężko chory w Celle i Hanowerze, następnie w Londynie, a później w Polish Hospital w Penley.

Do Polski powrócił 18 listopada 1965 roku jako inwalida i zamieszkał w Otwocku. Zmarł w Warszawie w dniu 8 lipca 1971 roku i został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim.

Był żonaty z Zofią z d. Wnorowska, z którą miał dwóch synów: Sławomira i Andrzeja.

Odnaczenia:

order Virtuti Militari klasy IV(nr 353-72-7) i V(nr 3607)

trzykrotnie Krzyż Walecznych

Krzyż Niepodległości

Złoty Krzyż Zasługi

Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami (nr DK/7730/W)

medal I Brygady Józefa Piłsudskiego „Za Wierną Służbę”

Opracował: **Kajetan Szczepański**

[1](#) CAW, 14.6898, Wniosek o nadanie Krzyża Niepodległości na s.1 podana jest data urodzenia 23 marca 1897 roku poprawiona na 3 kwietnia 1896 roku, natomiast w kwestionariuszu sam opiniowany podał datę 4 kwietnia 1896 roku chociaż w zyciorysie podaje datę 23 marca 1897 roku. Data urodzenia 23 marca 1897 roku jest również podana w wniosku do „Krzyża Zasługi” z dnia 15 marca 1929 roku oraz w wniosku o odznaczenie srebrnym Krzyżem Zasługi. W ankiecie wypełnionej po wyzwoleniu z obozu jenieckiego dla Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie dniu 17 lutego 1947 roku Tadeusz Tabaczynski podał datę urodzenia 4 kwietnia 1897 roku.

[2](#) CAW, 14.6898, załącznik zyciorys do wniosku Krzyża Niepodległości z dnia 9 styczeń 1932 rok, s. 3.